

CHƯƠNG V. NƯỚC ĐẠI VIỆT Ở CÁC THẾ KỶ XVI - XVIII

Bài 22:

SỰ SUY YẾU CỦA NHÀ NƯỚC PHONG KIẾN TẬP QUYỀN (THẾ KỶ XVI – XVIII)

I. TÌNH HÌNH CHÍNH TRỊ – XÃ HỘI

1. Triều đình nhà Lê

- Vua quan ăn chơi xa xỉ
 - Nội bộ giai cấp thống trị tranh giành quyền lực.
 - Quan lại địa phương ra sức hà hiếp vợ vệt của cải của nhân dân
- ⇒ Triều đình Lê suy yếu, mục nát

2. Phong trào khởi nghĩa của nông dân ở đầu TK XVI.

a. Nguyên nhân:

- Triều đình suy yếu, không quan tâm đ/s nhân dân.
 - Quan lại vợ vệt bóc lột thậm tệ.
- ⇒ Mâu thuẫn giai cấp gay gắt → bùng nổ các cuộc khởi nghĩa.

b. Diễn biến

- K/n Trần Tuân (1511) ở Hưng Hoá và Sơn Tây
- K/n Lê Hy. Trịnh Hưng (1512)
- K/n Phùng chương (1515)
- Tiêu biểu là k/n Trần Cảo (1516) ở Đông Triều – Quảng Ninh.

c. Kết quả: Các cuộc khởi nghĩa trên đều bị thất bại

d. Ý nghĩa:

- Thể hiện tinh thần đấu tranh chống áp bức bóc lột.
- Giáng đòn mạnh vào chính quyền nhà Lê đẩy triều Lê mau chóng sụp đổ.

II. CÁC CUỘC CHIẾN TRANH NAM – BẮC TRIỀU VÀ TRINH – NGUYỄN

1. Chiến tranh Nam – Bắc triều

a, Sự hình thành Nam- Bắc triều:

- Triều đình nhà Lê suy yếu, mục nát.
- 1527 Mạc Đăng Dung lập nhà Mạc → Bắc Triều
- Năm 1533 Nguyễn Kim dấy quân ở Thanh Hoá, lập chính quyền riêng → Nam Triều.

b. Chiến tranh Nam – Bắc triều:

* Nguyên nhân:

- + Do mâu thuẫn giữa nhà Mạc và nhà Lê → chiến tranh bùng nổ.

* Diễn biến:

- + Đánh nhau triền miên hơn 50 năm.
- + chiến trường chính từ Thanh Hoá, Nghệ Tĩnh ra Bắc.
- 1592 Nam Triều chiếm Thăng Long nhà Mạc rút lên Cao Bằng.

* Hậu quả:

- Gây tổn thất lớn về người và của.
- * T/c: Đây là cuộc chiến tranh phi nghĩa

2. Chiến tranh Trịnh – Nguyễn và sự chia cắt Đàng Trong - Đàng Ngoài.

*Nguyên nhân:

-Mâu thuẫn giữa tập đoàn PK Trịnh – Nguyễn

*Diễn biến

-1627-1672 đánh nhau 7 lần → ác liệt.

- Chiến trường chính : Hà tĩnh, Quảng Bình

*Kết cục:

- Không phân thắng bại, lấy sông Gianh làm giới tuyến chia cắt Đàng Trong - Đàng Ngoài.

Câu hỏi học bài

1. Kể tên các cuộc k/n nông dân đầu thế kỷ XVI.
2. Chỉ trên lược đồ những vùng hoạt động của phong trào nông dân bấy giờ ?
3. Nêu hậu quả của cuộc chiến tranh Nam – Bắc Triều và chiến tranh Trịnh – Nguyễn ?

Bài 23: KINH TẾ - VĂN HÓA THẾ KỶ XVI – XVIII

I. KINH TẾ

1.Nông nghiệp

*Đàng ngoài:

+Sản xuất nông nghiệp bị phá hoại nghiêm trọng

+Đời sống nhân dân đói khổ.

*Đàng Trong:

-Khuyến khích khai hoang

-Đặt phủ Gia Định, lập làng, ấp mới

=> Sản xuất nông nghiệp phát triển, diện tích được mở rộng, nhiều xóm làng mới ra đời.

2.Sự phát triển nghề thủ công và buôn bán.

*Thủ công nghiệp

-Xuất hiện nhiều làng thủ công nổi tiếng với nhiều sản phẩm có giá trị

*Thương nghiệp:

-Xuất hiện nhiều chợ, phố xá, các đô thị.

*Nội thương được mở rộng

*Ngoại thương dần dần bị hạn chế

II . VĂN HÓA

1.Tôn giáo :

- Nho giáo

- Phật giáo, đạo giáo.

- Nhân dân vẫn giữ được nếp sống văn hoá truyền thống

- Đạo thiên chúa giáo xuất hiện ở nước ta thế kỷ XVII.

2. Sự ra đời chữ quốc ngữ :

- Thế kỷ XVII, chữ quốc ngữ ra đời. Mục đích là để truyền đạo

3. Văn học và nghệ thuật dân gian :

a. Văn học :

- Văn học chữ Nôm phát triển.

- Tiêu biểu : Nguyễn Bỉnh Khiêm, Đào Duy Từ.

- Văn học dân gian phát triển với nhiều thể loại phong phú.

b. Nghệ thuật dân gian :

+ Điêu khắc gỗ. Tượng Phật bà nghìn tay nghìn mắt.

- NT sân khấu : Chèo, tuồng

Câu hỏi

1. Lập bảng so sánh tình hình KT nước ta TK XVII VÀ TK XVIII.

2. Kể tên một số nét văn hóa truyền thống mà nhân dân ta còn lưu giữ tới ngày nay ?